

ปริณิถนาสาธารณะกับการใช้ทวิตเตอร์
เพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยของภาคประชาชน ในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564

PUBLIC SPHERE AND THE USE OF TWITTER FOR THAILAND POLITICAL ACTIVISM
OF THE PUBLIC SECTOR DURING THE YEAR 2020 - 2021

รุจส์วัตต์ ครองภูมินทร์¹
Rujawat Krongbhumin¹

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารวิทยา
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Doctor of Philosophy Program in Communicology
Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University
E-mail: rood_pkw@hotmail.com

Received March 3, 2021
Revised June 10, 2021
Accepted June 28, 2021

บทคัดย่อ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารทางการเมืองมีการปรับเปลี่ยนไปตามสังคมยุคทันสมัย เครือข่ายสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ได้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปริณิถนาสาธารณะ (Public Sphere) ที่มีความสำคัญในช่วงวิกฤตทางการเมืองของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564 ทวิตเตอร์จึงมีผลต่อบัณฑิตด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในสังคมโดยตรง และมีบทบาทที่สำคัญทางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองในโลกออนไลน์มีพลวัตอย่างมีนัยสำคัญที่คู่ขนานไปกับโลกแห่งความเป็นจริง เป็นพื้นที่ปริณิถนาที่แสดงให้เห็นมิติของพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนกับรัฐ เป็นเครื่องมือเพื่อการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงสังคมและมีอิทธิพลเชิงประจักษ์ของภาคประชาชน และมีความสำคัญยิ่งต่อบริบททางการเมืองไทยในปัจจุบัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ (1) ปริณิถนาสาธารณะที่แสดงการต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชน โดยสามารถสร้างความหมายของการต่อต้านอำนาจรัฐอย่างชัดเจน เพื่อนำพาให้สังคมได้เข้าใจในจุดประสงค์ของการเคลื่อนไหวของต่อต้านมากยิ่งขึ้น (2) ปริณิถนาสาธารณะที่แสดงความเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ทางการเมือง เกิดเป็นความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ความผูกพันที่มีเป้าหมายตรงกันของมวลชน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการ และ (3) ปริณิถนาสาธารณะที่แสดงการเสียดสีล้อเลียนทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ

ปริมณฑลสาธารณะ, ทวิตเตอร์, การเคลื่อนไหวทางการเมือง, ภาคประชาชน

ABSTRACT

The advancement of information technology has made political communication adapt to modern society. Twitter, social network, has served as a public metropolitan area (Public Sphere) that is important during the political crisis of the country in 2020-2021. Twitter has a direct impact on the political participation factors of the public sector in society. It plays an important role in politics in various activities, making the online political movement significantly dynamically parallel to the real world. It is the perimeter that shows the dimensions of the area that builds the social relationship of the people with the state. It is a tool to drive social change and have empirical influence of the public sector and being the great importance to the current Thai political context. This can be described as follows: (1) the public sphere which showing the opposition to the state power by create a clear definition of opposition to state power, to let the society understand the purpose of the resistance movement even more. (2) the public sphere that represents part of political ideology. Resulting in a united feeling, engagement with the same goals of the masses, the sentiment as a part of a movement and (3) the public sphere which showing political satire on social media. Allowing people to criticize and express any opinions on various issues widely.

Keywords

Public Sphere, Twitter, Political Activism, Public Sector

บทนำ

โลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดโลกแห่งเทคโนโลยี การสื่อสารไร้พรมแดน อีกทั้งพลวัตในการขยายตัวของเทคโนโลยีทางการสื่อสารของสื่อประเภทต่าง ๆ ในปัจจุบันสังคมโลกตะวันออกและโลกตะวันตกถูกโคจรบรรจบเป็นโลกที่เชื่อมต่อกันอย่างเสรี ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว ผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลกันสามารถเรียนรู้ ประเพณีวัฒนธรรม สังคม ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างได้อย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกัน ก็ได้มีการแลกเปลี่ยนความเจริญทันสมัยในวิทยาการด้านต่าง ๆ ระหว่างกันผ่านสื่อสารมวลชนที่ทันสมัย ความก้าวหน้าของวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่หลากหลายเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่ความเป็นสังคมข่าวสารที่ไร้พรมแดนภายใต้ยุคสมัยที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้พื้นที่ในโลกปัจจุบันมีแนวโน้มที่มีลักษณะเป็นเอกภาพเสมือนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันที่เรียกว่าหมู่บ้านโลก (Global Village) เนื่องจากการถ่ายทอดข่าวสารและวัฒนธรรมไปมาระหว่างประเทศ

สังคมโลกได้ถูกทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม โดยการแผ่ขยายอิทธิพลทางอุดมการณ์และวิถีชีวิตจากประเทศมหาอำนาจ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมระดับประเทศจึงถูกกลืนกลายให้เป็นวัฒนธรรมระดับโลก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศยังได้ช่วยเปิดโลกการเรียนรู้อย่างไร้ขีดจำกัด ทำให้การสื่อสารทางการเมืองมีการปรับเปลี่ยนไปตามสังคมยุคทันสมัย ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ที่มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นทำให้สื่อสารมวลชนก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเอง โดยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในฐานะที่เป็นผู้กำหนดวาระสารสนเทศให้กับสังคมได้รับรู้และเกิดเป็นความคิดเห็นทั้งในทิศทางเดียวกันหรือทิศทางที่แตกต่างกัน รวมไปถึงประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมออนไลน์มีบทบาทในการเป็นผู้นำสังคม การเฝ้าติดตามและสะท้อนความเป็นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อใหม่ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นช่องทางการเชื่อมต่อระหว่างสังคมออนไลน์กับสังคมในวงกว้าง โดยที่ประชาชนสามารถสื่อสารความคิดเห็นของตนเองในฐานะที่เป็นผู้รับสารหรือผู้ส่งสารได้อย่างกว้างขวาง มีความรวดเร็วเกิดเป็นลักษณะของการแพร่กระจายข่าวสารเพื่อระดมการสนับสนุนจากกลุ่มผู้รับและส่งสารที่มีทัศนคติคล้ายกันหรือมีความคิดเห็นที่ตรงกัน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ประชาชนจากที่เคยพึ่งพาสื่อมวลชนกระแสหลักอย่างที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือวิทยุกระจายเสียง มีการปรับเปลี่ยนเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกระแสรองอย่างสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ (Twitter) มีลักษณะที่โดดเด่น รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคข่าวสารในทุกกลุ่ม

Hemmin (2013) กล่าวว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีแนวโน้มในการใช้บ่อยครั้งที่สุด ไม่ว่าจะเป็นช่องทางที่ใช้ ความถี่ในการใช้ต่อวัน ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน รวมไปถึงคุณสมบัติที่ทำให้สนใจใช้ พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมใดที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้ อีกทั้งพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นลักษณะที่สำคัญ ในการเป็นแหล่งพบปะทางความคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นพื้นที่ปริณิณทลสาธารณะทางการเมือง (Public Sphere) ที่โดดเด่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทวิตเตอร์ การสื่อสารในโลกทวิตเตอร์จึงเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่มีความสำคัญในปัจจุบัน สอดคล้องกับที่ อัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2017) กล่าวว่า สภาวการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่อง บ่อยครั้งส่วนใหญ่เป็นไปตามท่ามกลางความขัดแย้ง เกิดการแบ่งขั้วทางความคิดอย่างชัดเจน มีความแตกต่างและปะทะกันทางความเห็นและอุดมการณ์ความเชื่อทางการเมืองอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน และท่ามกลางความแตกต่างขัดแย้งนั้น นักการเมืองและกลุ่มการเมืองก็เริ่มใช้สื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง เพื่อที่จะสื่อสารกับผู้สนับสนุนและประชาชนทั่วไปในวงกว้าง อย่างเช่น เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ รวมทั้งสถาบันสื่อมวลชนได้นำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นเครื่องมือสำคัญ เครื่องมือหนึ่งในการรายงานข่าวและความคิดเห็นของตน ทำให้สื่อประเภทนี้มีบทบาทสูงมากในการถ่ายทอดข่าวสาร ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือแม้กระทั่งข่าวลือ

บริบททางการเมืองไทยที่ผ่านมา ทวิตเตอร์ถือว่าเป็นสื่อสังคมออนไลน์หนึ่งที่มีบทบาทสูงมากต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคม วีระพล วงษ์ประเสริฐ และคณะ (2563) ได้กล่าวว่า ทวิตเตอร์มีผลต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ไม่จะเป็นการเข้าไปมีบทบาท

ทางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนหรือระดับประเทศ รวมถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เยาวชนไทยในปัจจุบันมีการหันมาสนใจการเมืองมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นการรับรู้ข่าวสารหรือการเสพข่าวบางข่าวอาจทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมในตัวผู้รับข่าวสารนี้ขึ้นได้ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นแบบเปิดกว้างและใส่ใจกับเรื่องราวที่มีผลกระทบต่อตนเองเป็นอันดับแรก อีกทั้งการนำเสนอข่าวทางการเมืองของสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนอีกด้วย ดังนั้นบทบาทของทวิตเตอร์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้พื้นที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถกเถียงในประเด็นที่หลากหลาย รวมไปถึงการก่อรูปร่างของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทที่สำคัญของทวิตเตอร์กับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยของภาคประชาชนในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 ได้ก่อให้เกิดปริมณฑลสาธารณะอันนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์กับบทบาทปริมณฑลสาธารณะทางการเมือง

เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน Kaewsuksai และ Jussapalo (2013) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์เอาไว้ว่า เป็นสังคมหรือการรวมตัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏขึ้นบนอินเทอร์เน็ต โดยเรียกว่าชุมชนออนไลน์ ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง มีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย โดยความหมายที่ว่านี้จะไปสอดคล้องกับทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถส่งข้อความยาวที่จำกัดตัวอักษรว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ ทวิตเตอร์ถูกนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การสื่อสารเพื่อความบันเทิง ตลอดจนนำมาใช้ประโยชน์ทางการสื่อสารข่าวสารและประโยชน์ทางการสื่อสารทางการเมือง โดยมีลักษณะการแบ่งปันแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์หรือหัวข้อเดียวกันได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนกันของข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีองค์ประกอบที่เพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงและสร้างการติดต่อสื่อสารได้โดยง่าย ทำให้ทวิตเตอร์เข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นผู้ขึ้นำกำหนดทิศทางข้อมูลข่าวสารในสังคม และเป็นพื้นที่ปริมณฑลสาธารณะขนาดใหญ่ให้กับสังคม

ปริมณฑลสาธารณะ (Public Sphere) นักทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ชาวเยอรมัน Habermas (1989) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นพื้นที่ของชีวิตสังคมเปิดกว้างให้แก่ทุกคนเพื่อเข้ามาร่วมกันสร้างความคิดเห็นทางสาธารณะ เป็นพื้นที่เชื่อมโยงสังคมกับรัฐทำให้ผู้คนในสังคมได้ร่วมกันทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการทำงานอำนาจรัฐ ลักษณะเด่นของปริมณฑลสาธารณะคือการสนทนาหรืออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เกิดขึ้นโดยไม่มีการบังคับ ช่มชู้ ชักจูง คุกคามหรือออกคำสั่ง ตามความคิดของฮาเบอร์มาสปริมณฑลสาธารณะจึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมากที่เป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างรัฐและสังคม โดยปริมณฑลสาธารณะมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท เช่น ปริมณฑลสาธารณะทางศิลปวัฒนธรรม ปริมณฑลสาธารณะทางวรรณกรรมโดยเฉพาะ เป็นต้น Kuyai (2013) กล่าวว่า ปริมณฑลสาธารณะเป็นพื้นที่ที่เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือ รูปธรรมของพื้นที่สาธารณะคือพื้นที่ทางกายภาพที่กำหนดขอบเขตไว้อย่างแน่นอน

อาทิเช่น สวนสาธารณะ จัดุ์รากลางเมือง ตลาดนัด ร้านกาแฟ ส่วนพื้นที่นามธรรมคือ พื้นที่ที่ไม่มีขอบเขตแน่นอน เช่น พื้นที่ทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางสื่อสังคมออนไลน์ กลุ่มทางสังคมสื่อมวลชน เป็นต้น ปัจจุบันกลุ่มทางการเมืองมักใช้ช่องทางการสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างหลากหลายที่นำไปสู่พลังกระตุ้นทางการเมือง เกิดการกระจายของข้อมูลข่าวสารออกไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลต่อทิศทางและแนวโน้มของรูปแบบการสื่อสารที่กระทบต่อผู้คนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ค่อนข้างสูง กลุ่มคนเหล่านี้มีอัตราการปรับเปลี่ยนหันมาสนใจเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว มีความกระตือรือร้นในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งทำให้การสื่อสารในโลกออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของตนเอง รวมทั้งเป็นกลุ่มที่ขับเคลื่อนทัศนคติทางการเมืองที่มีความโดดเด่นของสังคม

ดังนั้นปัจจุบันในยุคดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศสร้างอาณาบริเวณที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดน ทำให้ปริมาณพลสาธารณะในโลกออนไลน์มีบทบาทสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับสังคม ระดับกลุ่มและระดับปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งทวีตเตอร์ที่ได้สร้างพื้นที่ในการอภิปรายโต้เถียงปัญหาข้อมูลข่าวสารต่างเชิงสาธารณะ ก่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันอันปัจจัยสำคัญขององค์ประกอบทางการสื่อสารทางสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสาธารณชน

ขบวนการนักศึกษากับการเคลื่อนไหวภาคประชาชนในเมืองไทย

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นสังคมประชาธิปไตย ก็ได้เผชิญกับความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่าง เกิดการประท้วงต่อต้านที่นำโดยขบวนการนักศึกษาและภาคประชาชนอยู่บ่อยครั้ง ขบวนการนักศึกษาของไทยนับว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเคลื่อนไหวต่อสู้เคลื่อนไหวเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันขบวนการนักศึกษาได้กลับมามีบทบาทที่สำคัญอีกครั้งในปี พ.ศ. 2563 ภายหลังการเคลื่อนไหวเพื่อตอบโต้การยุบพรรคการเมือง การชุมนุมประท้วงเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐขั้วโลกรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและอดีตหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เพื่อขอเรียกร้องในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การยุบสภา การหยุดคุกคามประชาชนที่เห็นต่าง รวมไปถึงประเด็นการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อมาได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง เป็นปรากฏการณ์การประท้วงของนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ ที่กระจายตัวไปทั่วประเทศ

เยาวชนคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันเติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสื่อใหม่ (New Media) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ทำให้ขบวนการนักศึกษามีพลังในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมาอย่างเข้มข้น สอดคล้องกับที่ Shirky (2009) กล่าวว่า ขบวนการเรียกร้องของคนรุ่นใหม่ในฐานะนักศึกษาได้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อใหม่มากกว่าคนรุ่นเก่า ความเป็นคนรุ่นใหม่สามารถก้าวทันเทคโนโลยีได้ก่อนและพยายามแสวงหาประโยชน์สูงสุดจากการติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายขบวนการนักศึกษาในปัจจุบันที่เป็นโลกดิจิทัล ได้มีการนำสื่อสังคมมาช่วยในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Rohlinger (2012) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อดีการเคลื่อนไหวทางสังคม

กับสื่อออนไลน์ว่า (1) การสร้างชุมชนออนไลน์ในการเคลื่อนไหวทางสังคมช่วยลดข้อจำกัดทางด้านเวลา งบประมาณ และความรู้ที่แตกต่างกันของผู้เข้าร่วม ทุกคนในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็น ติดตามข้อมูลข่าวสาร แบ่งปันความรู้และยังช่วยกันระดมทุนเพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวได้อย่างสะดวกง่ายดาย (2) กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมแบบออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จ จะมีการให้ความรู้ด้านการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กับผู้เข้าร่วม ทำให้พวกเขาได้รู้จักโลกความจริง ในอีกด้านทำให้ขับเคลื่อนการพลัดทางการเมืองต่อสู้ของกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ อีกทั้งประชาชนในกลุ่มออนไลน์เองยังสามารถนำประสบการณ์และความรู้จากเครือข่ายนี้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ (3) ช่วยเพิ่มระดับการสนับสนุนจากผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว เพราะสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้มีการโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นได้ทันที สมาชิกในกลุ่มจึงรู้สึกว่ามีส่วนร่วม เพราะความคิดเห็นของพวกเขาได้รับความสนใจและการตอบสนองจากผู้นำ และยังทำให้พวกเขารู้สึกว่าเป็นการใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาให้กับสังคมอีกด้วย และ (4) สามารถที่จะสื่อสารและติดต่อกันในกลุ่มได้ตลอดเวลา ดังนั้นความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารในปัจจุบัน จึงเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคมไทยทั้งพื้นที่ออนไลน์หรือสื่อใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวในพื้นที่จริง เกิดเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองในโลกยุคดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อโลกการรับรู้ความหมายทางการเมืองของสังคมไทยปัจจุบัน

พื้นที่การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในปัจจุบันมีจุดเริ่มต้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์อย่างทวิตเตอร์ และได้พัฒนากลายเป็นจุดเริ่มต้นของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในปัญหาทางการเมืองของสังคม อันนำไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขจากรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการศึกษาซึ่งมีความแตกต่างไปจากกลุ่มเครือข่ายนิสิตนักศึกษาในอดีตที่ผ่านมา โดยในปัจจุบันขบวนการนักศึกษามีความเข้มแข็งและเชื่อมโยงการเคลื่อนไหวทางการเมืองเข้ากับภาคประชาชน อีกทั้งการเติบโตของขบวนการนักศึกษาไม่มีผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่มอย่างชัดเจน มีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องปรับเปลี่ยนไปกับบริบทสถานการณ์นั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประท้วงต่อสู้เรียกร้องบนท้องถนน แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ขบวนการเคลื่อนไหวของนักศึกษาจึงมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้การแสดงออกในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังที่ชัดเจนของการเคลื่อนไหวนั้น ๆ อีกทั้งมีการเรียกร้องทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ที่สอดคล้องไปกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในโลกของความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นในพื้นที่มหาวิทยาลัย โรงเรียน สวนสาธารณะ หรือแม้กระทั่งบนท้องถนน แม้ในระยะแรกการเคลื่อนไหวของขบวนการนักศึกษาจะเป็นการสื่อสารการเมืองที่เริ่มต้นจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลักแต่ก็ได้พัฒนารูปแบบขยายตัวลงสู่ท้องถนน เป็นการก่อรูปของพลังของทวิตเตอร์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองบริบทสังคมไทย นำไปสู่พื้นที่ปริมณฑลสาธารณะทางการเมืองที่มีบทบาทเชิงประจักษ์ต่อบริบททางการเมือง

ปริมณฑลสาธารณะกับบริบทการใช้ทวิตเตอร์ในเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการนักศึกษา

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนในสังคมไทยช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เป็นการเคลื่อนไหวที่มีจุดเริ่มต้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการ

แลกเปลี่ยนประเด็นสาธารณะ (Public Issue) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านการเมืองและด้านสังคมต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีพื้นที่ของการกระทำการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลอย่างเสรีและกว้างขวาง การแลกเปลี่ยนทางความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังทำให้เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ

การเคลื่อนไหวในพื้นที่ปริณทลสาธารณะ Pusey (2003) กล่าวว่า ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในปริณทลสาธารณะจะต้องไม่ถูกจำกัดการมีส่วนร่วม โดยจะต้องเป็นพื้นที่เปิดสำหรับทุกคนที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสนใจสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมจะต้องไม่ถูกจำกัดด้วยเรื่องของเพศ อายุ สถานภาพ ชาติพันธุ์ อาชีพ การศึกษา รายได้ ภูมิฐานะหรือความเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในปริณทลสาธารณะจะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารในประเด็นที่จะมีการพูดคุยอย่างเท่าเทียมกัน ภาครัฐจะต้องนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนรอบด้าน เพื่อให้การพูดคุยหรือที่ฮาเบอร์มาใช้คำว่า การกระทำการสื่อสาร (Communicative Action) อยู่บนหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล (Rationality) โดยทุกคนสามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเท่าเทียม จึงจะทำให้การสร้างเครือข่ายของการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่ปริณทลสาธารณะเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันก็เป็นพลังที่มีความเข้มแข็งในการต่อสู้ต่อรองระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐได้อย่างเข้มแข็ง เพื่อให้พื้นที่ในพื้นที่ปริณทลสาธารณะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนไทยในทวิตเตอร์ เป็นการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นพื้นที่ปริณทลสาธารณะที่เกิดประโยชน์ ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความตื่นตัว ตระหนักถึงปัญหาทางสังคมการเมือง ส่งผลให้เกิดเป็นปรากฏการณ์ทางการสื่อสารที่คนรุ่นใหม่ขับเคลื่อนประเด็นสังคมการเมืองผ่านทวิตเตอร์ เป็นการสร้างพื้นที่ปริณทลสาธารณะสู่การขับเคลื่อนประเด็นทางการเมืองที่มากไปกว่าในโลกกายภาพความเป็นจริง ทวิตเตอร์จึงเป็นพื้นที่ปริณทลสาธารณะในโลกออนไลน์ที่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ การเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 ได้อย่างเป็นรูปธรรม แสดงให้เห็นถึงมิติของพื้นที่ความสัมพันธ์ทางสังคมของภาคประชาชนกับภาครัฐ ความเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองได้สร้างเอกลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยในบริบทปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1) ปริณทลสาธารณะที่แสดงการต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชน

การเรียกร้องทางการเมืองที่นำไปสู่การต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชน ได้ก่อตัวขึ้นจากการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาในสังคมผ่านโลกทวิตเตอร์ การผลักดันประเด็นต่าง ๆ รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาทำให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกร่วม และถกเถียงกันอย่างจริงจัง การสร้างเครือข่ายปริณทลสาธารณะในทวิตเตอร์ผ่านแฮชแท็ก (Hashtag) ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมในโลกออนไลน์แบบหลวม ๆ ภายในกลุ่มคนที่มีความสนใจเดียวกัน แม้ว่าบริบทสังคมไทยในปัจจุบันช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 จะอยู่ในช่วงสถานการณ์การควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 19 ภายใต้การประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ไม่สามารถรวมตัวกันได้ในที่สาธารณะจึงมีการนัดรวมตัวกันของประชาชนในการต่อต้านอำนาจรัฐผ่านแฮชแท็กทวิตเตอร์ ในช่วงแรกภาคประชาชนได้มีการสร้างแฮชแท็กเพื่อประท้วงต่อต้านรัฐบาลในข้อความ

ต่าง ๆ ต่อมาเมื่อรัฐบาลผ่อนปรนให้สามารถรวมตัวเพื่อชุมนุมทางการเมืองได้ ขบวนการนักศึกษาและภาคประชาชนภายใต้ชื่อว่ากลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มประชาชนปลดแอก และกลุ่มราษฎร ได้สร้างพื้นที่ปริมณฑลสาธารณะผ่านแฮชแท็ก เช่น แฮชแท็กเยาวชนปลดแอกในการเป็นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ขณะที่แฮชแท็กให้มันจบที่รุ่นเราได้ตอกย้ำความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการให้เกิดสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่มีการคุกคามผู้ที่มีความคิดเห็นต่าง และไม่ต้องการให้เกิดการสูญเสียจากการเรียกร้องหรือต่อต้านการบริหารของรัฐบาล อีกทั้งกลยุทธ์ในการสร้างปริมณฑลสาธารณะให้กว้างขวางออกไปจึงมีการสร้างแฮชแท็กรายวัน เพื่อให้เป็นพื้นที่พบกันของกลุ่มผู้ที่มีความคิดเห็นและความต้องการเดียวกัน

แม้ต่อมาการเคลื่อนไหวจากทวิตเตอร์ได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวในพื้นที่จริงทำให้มีการปราบปรามจากรัฐบาลอยู่หลายครั้ง แต่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้ภาคประชาชนเกรงกลัวแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้ทวิตเตอร์ซึ่งเป็นปริมณฑลสาธารณะที่แสดงการต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชนกลายเป็นหัวใจหลักในการนัดรวมตัว และการแลกเปลี่ยนประเด็นทางการเมืองของภาคประชาชนมากขึ้นกว่าเดิม เช่นที่ Gramsci (1971) ได้กล่าวว่า เครื่องมือการปกครองที่เลือกใช้ความรุนแรงและกำลังนั้นมักจะได้ผลเพียงแค่ชั่วคราว เมื่อยิ่งใช้ความรุนแรงมากขึ้นเท่าไรก็จะยิ่งถูกต่อต้านและตอบโต้ด้วยความรุนแรงกลับคืนมามากเท่านั้น การรวมตัวของขบวนการนักศึกษาและผู้ต่อต้านอำนาจรัฐในทวิตเตอร์ภายใต้ข้อจำกัดทางกฎหมายหลายประการ จึงเป็นลักษณะของการแสดงออกเพื่อการโต้กลับอำนาจรัฐโดยกระบวนการทางสันติวิธีที่เป็นไปอย่างจำกัด ในขณะเดียวกัน Tarrow (1994) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบอาระขัดขึ้นนับว่าเป็นการทำลายระบบสังคมการเมืองปกติ (Disruptive Tactic) ซึ่งเป็นยุทธวิธีที่ขัดกับระเบียบแบบแผนค่านิยมหรือความคุ้นชินของสังคมการเมืองหนึ่ง ๆ ที่ยังไม่ได้ก้าวล่วงวงขอบสันติวิธี โดยเป็นยุทธวิธี การเคลื่อนไหวที่มีความสำคัญกับขบวนการในการเคลื่อนไหว ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะนำขบวนการไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนที่ใช้พื้นที่ปริมณฑลสาธารณะทางทวิตเตอร์เพื่อการเคลื่อนไหวอย่างสันติวิธี

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนในทวิตเตอร์ ได้สร้างปริมณฑลสาธารณะที่แสดงการต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชนไว้อย่างเข้มข้น เพราะหลังจากที่คนรุ่นใหม่ผลักดันเรียกร้องประเด็นต่าง ๆ ในทวิตเตอร์แล้ว ต่อมาสื่อสารมวลชนในแขนงต่าง ๆ นักการเมืองในรัฐสภา รวมไปถึงสังคมสาธารณะโดยทั่วไป ได้นำประเด็นและข้อมูลการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในทวิตเตอร์มาต่อยอดทางความคิดและผลักดันไปสู่ประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ต่อไปอย่างกว้างขวางอย่างเกิดประโยชน์ สอดคล้องกับที่ Cohen (1971) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวที่มีเจตนาบริสุทธิ์ด้วยการกระทำอาระขัดขึ้นก็เพื่อให้สาธารณชนได้เห็นภาพความเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแบบผิดกฎหมาย และวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการประท้วง หรือแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผล ดังนั้นการต่อต้านอำนาจรัฐผ่านทวิตเตอร์จึงเป็นปริมณฑลเพื่อการเรียกร้องในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ผู้ชุมนุมสามารถสร้างความหมายของการต่อต้านอำนาจรัฐอย่างชัดเจน เพื่อนำพาให้สังคมได้เข้าใจในจุดประสงค์ของการเคลื่อนไหวของต่อต้าน เปิดพื้นที่ปริมณฑลสาธารณะทางทวิตเตอร์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2) ปริณิทธิลสาธาณะที่แสดงความเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ทางการเมือง

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทวิตเตอร์ได้รับความนิยมจากคนไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อขบวนการนักศึกษาได้หยิบยกเอาประโยชน์ทวิตเตอร์มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 อย่างกว้างขวาง การทวิตข้อความตามด้วยแฮชแท็กในประเด็นต่าง ๆ ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวได้ใช้งานทวิตเตอร์เพื่อการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับปรากฏการณ์การประท้วงที่ขบวนการนักศึกษาและภาคประชาชน ได้ออกมาแสดงเจนาบริสุทธิ์ต่อสาธารณชนว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่มีแกนนำ โดยขับเคลื่อนพื้นที่ปริณิทธิลสาธาณะด้วยแฮชแท็กเพราะทุกคนคือแกนนำ รวมไปถึงการออกแบบการชุมนุมด้วยแฮชแท็กไอเดียออกมา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของมวลชนในทวิตเตอร์ ก็ได้สร้างความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมให้คนมีปฏิสัมพันธ์กันในการเมืองอย่างเหนียวแน่น เปิดพื้นที่ปริณิทธิลสาธาณะที่ทุกคนสามารถแสดงออกทางการเมืองตามสิทธิขั้นพื้นฐานได้มากขึ้น การสร้างพื้นที่โดยให้ทุกคนสามารถเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้และสามารถออกแบบการชุมนุมได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นหลักการอันสำคัญที่ทำให้ภาคประชาชนที่เคลื่อนไหวเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Partisan) สร้างความผูกพันที่มีเป้าหมายตรงกันของมวลชน (Relationship) และเกิดเป็นความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเดียวกัน (Sense of Belonging) ได้อย่างชัดเจนและเข้มข้น เกิดความเป็นเอกภาพภาพในการร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม การทำให้ผู้ชุมนุมทุกคนเป็นผู้นำร่วมกันและสามารถแสดงความคิดเห็นในปริณิทธิลสาธาณะทวิตเตอร์ผ่านแฮชแท็กได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นองค์ประกอบทางปริณิทธิลสาธาณะที่ทำให้ภาคประชาชนในฐานะมวลชนของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้ มีความรู้สึกในการขับเคลื่อนเป้าหมายทางการเมืองร่วมกันอย่างแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

แม้พื้นที่ปริณิทธิลสาธาณะในทวิตเตอร์จะมีประเด็นในการเคลื่อนไหวที่หลากหลายเชื่อมโยงไปในหลายมิติมากกว่าประเด็นทางการเมือง แต่ภายใต้ขบวนการนี้ก็ยังคงไว้ซึ่งจุดร่วมกันของมวลชนในลักษณะต่าง ๆ จากการจัดการภายในอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยทวิตเตอร์เป็นตัวกลางในการทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางการสื่อสารระหว่างกัน เช่น การสื่อสารด้วยการส่งข้อความพร้อมด้วยแฮชแท็ก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นองค์ภาพของขบวนการทางการเมืองและความเป็นเอกภาพในจุดมุ่งหมายหลักของการเคลื่อนไหวที่ได้วางไว้ตามอุดมการณ์เดียว รักษาสัมพันธ์ภาพทางการเมืองและคงไว้ซึ่งความเป็นเครือข่ายในการต่อสู้ระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ ดังที่ McAdam (2003) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) การระดมมวลชนเกิดขึ้นจากการปรับกรอบการวิเคราะห์เดิมที่มีลักษณะสถิตให้กลายเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) โดยใช้มุมมองการวิเคราะห์หลายรูปแบบมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์กัน ซึ่งทำให้ได้กรอบการวิเคราะห์ที่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากกรอบการวิเคราะห์เชิงเหตุผลโดยทั่วไป โดยเฉพาะการให้ความสนใจในการกระทำของระดับปัจเจก แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยต่อความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่มีต่อกระบวนการ และมองสาเหตุเป็นลักษณะห่วงโซ่เชื่อมโยงกลไกต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถจัดลำดับและจัดกลุ่มได้หลายลักษณะที่ส่งผลให้ผลลัพธ์รวมที่เกิดขึ้นมีได้หลายแบบการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายระหว่างกัน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนที่มีการเคลื่อนไหวด้วยการเสียดสีล้อเลียนทางการเมืองในทวิตเตอร์ เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองสื่อสารที่ทำให้เห็นถึงการลั่นโหมของสัญญาณในพื้นที่เสมือน (Virtual Space) ที่มีอิทธิพลไปสู่พื้นที่จริง สร้างพื้นที่ทางการเมืองให้กับประชาชนสามารถได้แสดงความคิดเห็นได้โดยไม่ต้องระบุตัวตน (Anonymous) สอดคล้องกับที่ Weiner (1968) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือเรียกร้องกับผู้นำของรัฐบาลในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการก็ได้ เป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลหรือการเลือกผู้นำรัฐบาล เช่น การที่สื่อและประชาชนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์การทำงานของรัฐบาลหรือการปรับคณะรัฐมนตรี

สรุป

การสร้างพื้นที่เพื่อแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดกว้าง ด้วยการใช้ชื่อและภาพที่ไม่ระบุตัวตน กลายเป็นอิสระทางความคิดให้ภาคประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากทวิตเตอร์ ในการทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปริมณฑลสาธารณะ (Public Sphere) เพื่อการเรียกร้องและเคลื่อนไหวทางการเมือง ในช่วงวิกฤตทางการเมืองของประเทศปี พ.ศ. 2563 – 2564 นอกจากนั้นยังทำให้ทวิตเตอร์มีผลต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในสังคมอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อการส่งเสริมการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะด้วยบทบาททางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ไปจนถึงในระดับประเทศ ความตื่นตัวของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาคประชาชนในสังคมไทยปัจจุบันมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนั้นข้อมูลในพื้นที่ปริมณฑลสาธารณะทางการเมืองทวิตเตอร์ จึงมีอิทธิพลที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 เป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงออกทาง

การเมืองของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างชัดเจน การเคลื่อนไหวทางการเมืองจากโลกออนไลน์ได้สร้างอิทธิพลที่คู่ขนานไปกับโลกของพื้นจริง พื้นที่ปริณทลสาธารณะในทวิตเตอร์แสดงให้เห็นถึงการไหลลื่นทางพื้นที่ทางการเมือง เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวขับเคลื่อนทางสังคมการเมืองต่อไปในอนาคต สร้างเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นสอดคล้องกับบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ความเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองในทวิตเตอร์ได้สร้างเอกลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยในบริบทปัจจุบัน ดังต่อไปนี้ (1) ปริณทลสาธารณะที่แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ในการต่อต้านอำนาจรัฐของประชาชน สามารถสร้างความหมายของการต่อต้านอำนาจรัฐอย่างชัดเจน นำพาให้สาธารณชนส่วนใหญ่ได้เข้าใจในจุดประสงค์ของการเคลื่อนไหวมากยิ่งขึ้น (2) ปริณทลสาธารณะที่แสดงความเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ทางการเมือง เกิดเป็นลักษณะของความรู้สึกที่เป็นพวกเดียวกัน เกิดเป็นความผูกพันที่มีเป้าหมายตรงกันของมวลชนและสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการ และ (3) ปริณทลสาธารณะที่แสดงการเสียสละสละเส้นทางทางการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางภายใต้ระบบสัญลักษณ์ทางภาษา

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนในทวิตเตอร์ จึงเป็นพื้นที่ที่ปริณทลสาธารณะที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองไทยในปัจจุบันอย่างเชิงประจักษ์ มีความสำคัญยิ่งต่อความเป็นไปของระบบการเมืองไทยในปัจจุบัน เป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงให้เห็นถึงพลังของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ในการเป็นกลไกหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญเพื่อขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงสังคม เมื่อภาคประชาชนในสังคมไทยได้ใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารสมัยใหม่ ให้เป็นประโยชน์กับบริบททางการเมืองไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในชีวิตประจำวัน จึงทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านทวิตเตอร์กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่งในฐานะปริณทลสาธารณะ ที่จะช่วยเสริมให้กระบวนการทางประชาธิปไตยในสังคมเข้มแข็งได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- วีระพล วงษ์ประเสริฐ และคณะ. (2563). ทวิตเตอร์ (Twitter) กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่สยามสแควร์. **วารสารรัชต์ภาคย์**. 14(32), 141-154.
- อัจฉรา ปิณฑรานวงศ์. (2017). สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์กับความสนใจความผูกพันและการมีส่วนร่วมทางการเมือง. **Journal of Communication Arts**, 35(3), 79-93.
- Cohen, Carl. (1971). **Civil Disobedience**. New York and London: Columbia University Press.
- Gramsci, A., (1971). **Selections from the prison notebooks**, edited and translated by Quintin Hoare and Geoffrey Norwell Smith. International Publishers.
- Habermas, J. (1989). **The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society** (T.Burger, Trans.). Cambridge, MA: MIT Press.
- Hemmin, A. (2013). **Social Media Consumption Behaviors and Opinion towards**

- Results of Experiencing Social Media in Bangkok Metropolitan.** Master's Thesis of National Institute of Development Administration.
- Kaewsuksai, R., & Jussapalo, C. (2013). Online social network: Facebook usage for the learners' development. **Princess of Naradhiwas University Journal**, 5(4), 195 - 205.
- Kuyai, K. (2013). **The Process of Creating Identity: Psychoanalysis and Social Science Perspective.** Pattani Faculty of Communication Sciences, Prince of Songkhla University.
- McAdam, M. D. D. (2003). **Social movements and networks: Relational approaches to collective action.** Oxford University Press.
- Milbrath, L. W. (1971). **Individuals and government.** Politics in the American States.
- Pusey, M. (2003). **The experience of middle Australia: The dark side of economic reform.** Cambridge University Press.
- Rohlinger, D. A. (2012). **How Social Movements are using the Internet to Change Politics.** Retrieved December 18th 2020, from <https://scholars.org/brief/how-social-movements-are-using-internet-change-politics>.
- Shirky, C. (2009). **Here Comes Everybody: The Power of Organizing Without Organizations.** New York: Penguin Books.
- Tarrow, S. (1994). **Power in Movement: Social movements, collective action and politics.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Weiner, M. (1968). **Political participation: Crisis of the political process.** pp. 161-163. In Leonard, Binder and others (eds.). *Crisis on Sequences in Political Development.* Princeton : Princeton University Press.

ประวัติแนบท้ายบทความ (ภาษาอังกฤษ)

	Name and Surname: Rujsawat Krongbhum Highest Education: Master of Arts (Mass Communication) University or Agency: Thammasat University Field of Expertise: Political Communication, Critical Discourse Analysis, Semiology Textual Analysis, Cultural Studies, Television Series and Film Address: Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University, 2 Prachan Rd., Bangkok 10200
---	---